

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
ARAŞTIRMA VE EĞİTİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SOMUT OLMAYAN KÜLTÜREL MİRAS ULUSAL ENVANTER FİŞİ

Unsurun Adı	Tulum Yapımcılığı ve İcracılığı	Envanter Numarası	Onay Tarihi
Diğer Adları		1.007.06	07 Aralık 2020
<p>Tulum, daha çok Anadolu'nun kuzeydoğusunda kullanılan nefesli bir halk çalgısıdır. Dünyada benzer örnekleri bulunan tulum; kuzu, koyun veya oğlak derisinden yapılır. Tulum çalgısı; deri, ağızlık (dudula), nav, dillik, analık, olmak üzere beş ayrı bölümden oluşmaktadır.</p> <p>Tulum yapımında kullanılacak deri suyla karışık ateş külünde 2-3 gün bekletilerek tüylerin dökülmesi sağlanır ve tabaklama işlemi yapıldıktan sonra baş tarafı, ön ayaklar dışarıda kalacak şekilde ve arka kısmı içeri gelecek şekilde tersten sıkıca bağlanır. Sağ ön ayak kısmına dudula yani ağızlık bağlanır ve şişirilip asılarak kurumaya bırakılır. Kuruduktan sonra sürekli yumuşak kalması ve çatlamaması için fındık, badem yağı veya gliserin sürülür. Daha sonra sol ön ayak kısmına bir oluk atılır. Bu kısma 'nav' denir. Genellikle şimşir ağacından yapılır. Nav kısmı analık ve dillik adı verilen ve ezginin elde edildiği bölümleri taşıyan kısımdır. Navın oluk kısmına analık adı verilen iki adet kamış, iki sıra halinde, delikler aynı hizaya gelecek şekilde düzgünce yerleştirilir. Yan yana olan bu deliklerden çıkan seslerin aynı ayarında olması gerekir. Dillik, analığın içine girecek kalınlıkta, iyice kurumuş kamışın boğum yerinden, bir ucu açık diğer ucu kapalı kalacak şekilde kesilerek oluşturulur.</p> <p>Tulum çalarken çalgı koltuk altına gelecek şekilde yerleştirilir. Tulum icrasında ilk olarak ağızlıktan hava üflenerek derinin içi tamamen hava ile doldurulur. Hava, nav bölümünün içinde bulunan dillere ulaşarak sesin oluşması sağlanır. İcracı iki elini de nav kısmında kullanır. Kamışlarda bulunan delikler üzerinde parmakların titretilmesiyle değişik sesler elde edilir.</p> <p>Özellikle ülkemizin kuzeydoğusunda kullanılan bir çalgı olan tulum; düğün, bayram ve çeşitli eğlencelerde çalınan ve yöre halkının en önemli halk danslarından horonun vazgeçilmezi olan önemli bir halk çalgısıdır.</p>			
SOKÜM Alanları	Gösteri Sanatları, Doğa ve evrenle ilgili bilgi ve uygulamalar, El sanatları geleneği.		
Coğrafi Dağılım (Unsur için envanter formu gönderen iller)	Rize		
İlgili Topluluk, Grup ve Bireyler (Unsurla ilgili bilgisi ve korunma faaliyetleri bulunanlar)	Tulum yapımcılığı ve icracılığı geleneğini usta çırak ilişkisi içinde öğrenerek yaşatan ve aktaran ustalar, kalfalar ve çırakları unsurun temel ilgili topluluğudur. Ayrıca sanatın icrasında kullanılan ağaç, deri, kamış gibi hammadde üreticileri unsurun ilgili grupları ve toplulukları arasında yer almaktadır.		

Onaylayan

İsa SATAR
SOKÜM Daire Başkanı

Hazırlayan

Döndü AKÇAY ODABAŞI
Ulusal Envanterler Şube Müdürü

REPUBLIC OF TURKEY
MINISTRY OF CULTURE AND TOURISM
GENERAL DIRECTORATE AND RESEARCH AND TRAINING

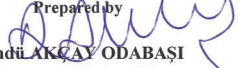
THE REGISTRATION FORM OF ICH NATIONAL INVENTORY OF TURKEY

Name of the Element	Bagpipe Making and Performing	Inventory Number	Date of Registration
Other name(s) of the Element		1.007.06	07 December 2020
<p>Bagpipe is a woodwind folk instrument used mostly in the northeast of Anatolia. Bagpipe, which has similar examples around the world, is made of lamb, sheep or kid skin. The instrument consists of three parts: bag, blowpipe (dudula), chanter (nav).</p> <p>The skin to be used for making bagpipe is kept in ash mixed with water for 2-3 days to make the hairs fall off and after tanning, the head side is tied tightly in reverse so that the front legs are outside and the back side is inside. A blowpipe is tied on the right front foot and left to dry by inflating and hanging. After drying, hazelnut, almond oil or glycerine is applied to keep it soft and prevent cracking. Then a groove is made on the left front foot. This part is called chanter which is usually made of boxwood. The chanter is the part that carries the parts called analik and dillik, from which the melody is obtained. Two reeds, called analik, are placed neatly in the groove part of the nav in two rows so that the holes line up. The sounds coming out of these holes, which are side by side, must be in the same tuning. The dillik is formed by cutting a thick, well-dried reed from the knuckle of the reed so that one end remains open and the other closed.</p> <p>When playing the bagpipe, the instrument is placed under the ampit. In the performance of the bagpipe, air is first blown through the blowpipe and the bag is completely filled with air. The air reaches the tongues inside the chanter section to create the sound. The performer uses both hands in the chanter. Different sounds are obtained by vibrating the fingers over the holes in the reeds.</p> <p>Bagpipe, an instrument used especially in the northeast of Türkiye, is an important folk instrument that is played at weddings, festivals and various entertainments and is indispensable for horon, one of the most important folk dances of the local people.</p>			
ICH DOMAIN(S)	Performing arts, Knowledge and practices concerning nature and the universe, Traditional craftsmanship		
Geographical Distributions (Cities submitted inventory form for the element)	Rize		
Related communities, groups and individuals (Those providing evidence for safeguarding the element)	The masters, assistant masters and apprentices who keep alive and transmit the tradition of Shepherd's Pipe Making and Performing by learning in a master-apprentice relationship are the main related community of the element. In addition, producers of raw materials used in the performance of the craft are among the related groups and communities of the element.		

Confirming Authority

Isa SATAR
Head of Department of ICH

Prepared by

Döndü AKÇAY ODABAŞI
Branch Manager of National Inventories

ENVANTER BİLGİLERİ:

Unsurun Adı: Tulum Yapımcılığı ve İcracılığı

Unsurun Bilinen Diğer Adları: -

Unsurun Envanter Numarası: 1.007.06

Unsurun Envantere Kayıt Tarihi: 07 Aralık 2020

Unsurun İlişkin Envanter Güncelleme Tarihleri: -

Açıklama: 07 Aralık 2020 tarihinde "Geleneksel Çalgı Yapımcılığı ve İcracılığı" unsur grup başlığına dönüştürülmüş olan 01.0028 envanter numaralı "Çalgı Yapımcılığı" adlı unsur, 13 Mart 2013 tarihinde ulusal envantere kaydedilmiş ve "tulum" 06 Ağustos 2014 tarihinde bu unsura dahil edilmişti.

Gerçekleştirilen revizyon çalışmaları neticesinde, 07 Aralık 2020 tarihi itibarıyla, "Geleneksel Çalgı Yapımcılığı ve İcracılığı" unsur grup başlığı kapsamında değerlendirilebilecek her bir unsur kendine mahsus adıyla envantere kaydedilmeye başlanmıştır. Bu doğrultuda tulum da "Tulum Yapımcılığı ve İcracılığı" olarak ulusal envantere yer almıştır.

Unsurun Somut Olmayan Kültürel Miras Alanları:

- Somut olmayan kültürel mirasın aktarılmasında taşıyıcı işlevi gören dille birlikte sözlü gelenekler ve anlatımlar
- Gösteri Sanatları
- Toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şöenler
- Doğa ve evrenle ilgili bilgi ve uygulamalar
- El sanatları geleneği
- Diğer (....)

Unsurun Yer Aldığı Grup Başlığı: Geleneksel Çalgı Yapımcılığı ve İcracılığı

Unsurun Yerel / Alt Uygulamaları:

GRUP BAŞLIK VE UNSUR KODLARI	UNSURUN YEREL/ALT UYGULAMALAR	UNSURUN YEREL/ALT UYGULAMA KODLARI	İLİ	UNSURUN YEREL/ALT UYGULAMA KAYIT TARİHİ
1.007.06	Tulum yapımcılığı	1.007.06/53	RİZE	06.08.2014

Unsurun Kısa Tanımı: Tulum, daha çok Anadolu'nun kuzeydoğusunda kullanılan nefesli bir halk çalgısıdır. Dünyada benzer örnekleri bulunan tulum; kuzu, koyun veya oğlak derisinden yapılır. Tulum çalgısı; deri, ağızlık (dudula), nav, dillik, analık, olmak üzere beş ayrı bölümden oluşmaktadır.

Tulum yapımında kullanılacak deri suyla karışık ateş külünde 2-3 gün bekletilerek tüylerin dökülmesi sağlanır ve tabaklama işlemi yapıldıktan sonra baş tarafı, ön ayaklar dışarıda kalacak şekilde ve arka kısmı içeri gelecek şekilde tersten sıkıca bağlanır. Sağ ön ayak kısmına dudula yani ağızlık bağlanır ve şişirilip asılarak kurumaya bırakılır. Kuruduktan sonra sürekli yumuşak kalması ve çatlamaması için fındık, badem yağı veya gliserin sürülür. Daha sonra sol ön ayak kısmına bir oluk atılır. Bu kısma "nav" denir. Genellikle şimşir ağacından yapılır. Nav kısmı analık ve dillik adı verilen ve ezgini belirlediği bölümleri taşıyan kısımdır. Navın oluk kısmına analık adı verilen iki adet kamış, iki sıranada, delikler

aynı hizaya gelecek şekilde düzgünce yerleştirilir. Yan yana olan bu deliklerden çıkan seslerin aynı ayarda olması gerekir. Dillik, analığın içine girecek kalınlıkta, iyice kurumuş kamışın boğum yerinden, bir ucu açık diğer ucu kapalı kalacak şekilde kesilerek oluşturulur.

Tulum çalarken çalgı koltuk altına gelecek şekilde yerleştirilir. Tulum icrasında ilk olarak ağızlıktan hava üflenerek derinin içi tamamen hava ile doldurulur. Hava, nav bölümünün içinde bulunan dillere ulaşarak sesin oluşması sağlanır. İcracı iki elini de nav kısmında kullanır. Kamışlarda bulunan delikler üzerinde parmakların titretilmesiyle değişik sesler elde edilir.

Özellikle ülkemizin kuzeydoğusunda kullanılan bir çalgı olan tulum; düğün, bayram ve çeşitli eğlencelerde çalınan ve yöre halkının en önemli halk danslarından horonun vazgeçilmezi olan önemli bir halk çalgısıdır.

Unsurun Coğrafi Dağılımı: Rize

Unsurla İlgili Kişi, Gruplar ve Topluluklar: Tulum yapımcılığı ve icracılığı geleneğini usta çırak ilişkisi içinde öğrenerek yaşatan ve aktaran ustalar, kalfalar ve çırakları unsurun temel ilgili topluluğudur. Ayrıca sanatın icrasında kullanılan ağaç, deri, kamış gibi hammadde üreticileri unsurun ilgili grupları ve toplulukları arasında yer almaktadır.

Unsurla İlgili Koruma Eylem Planı:

Unsurla ilgili ulusal çapta hazırlanan bir Koruma Eylem Planı bulunmamakla birlikte, Somut Olmayan Kültürel Miras İl Tespit Komisyonları vasıtasıyla yerel düzeyde önerilen koruma çalışmaları bulunmaktadır.

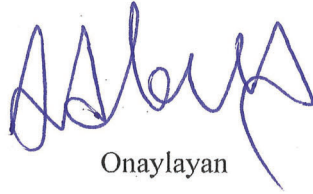
Unsur ile İlgili Yayınlar Listesi:

Camcı, Halit Ömer, Derin Vadilerin Ninnili Çalgısı: TULUM, Gezgin Dergisi, S:94, Aralık, 2014

Gazimihâl, Ragıp Mahmut, Türk Nefesli Çalgıları. Ankara, Ankara Üniversitesi Basımevi, 1975

Ozanoğlu, Tanju, Anadolu Halk Çalgıları, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2010

Yılmaz, Oğuz, Tulum Çalgısının Yapısal ve İcrasal Özellikleri, Konservatuvar Dergisi, Eurasian Journal of Music and Dance, (13), 2018

Onaylayan

Döndü AKGAY ODABAŞI

Somut Olmayan Kültürel Miras Ulusal Envanterler Şube Müdürü

Inventory Information

Name of the Element: Bagpipe Making and Performing

Other Names of the Element: -

Registration Number: 1.007.06

Registration Date: 07 Aralık 2020

Date of Update:

Information:

The element, "Instrument Making" number 01.0028, which was converted to "Traditional Instrument Making and Performing" on 07 December 2020, was registered in the national inventory on 13 March 2013 and "bagpipe" was included in this element on 06 August 2014.

As a result of the revision works carried out, as of 07 December 2020, each element that can be evaluated within the scope of the element group heading "Traditional Instrument Making and Performing" has started to be registered in the inventory with its own unique name. In this direction, " Bagpipe Making and Performing" was also included in the national inventory as an element.

ICH DOMAINS:

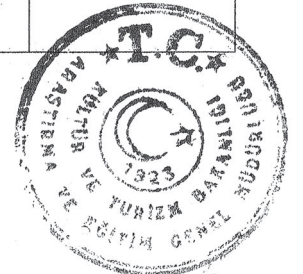
- Oral traditions and expressions, including language as a vehicle of intangible cultural heritage
- Performing arts
- Social practices, rituals and festive events
- Knowledge and practices concerning nature and the universe
- Traditional craftsmanship
- Other(s)

Subdomain Title of the Element:

Provinces That Registered the Element in National Inventory:

Registration Number	Other Names of the Element	Local Registration Number of the Element	Province	Local Registration Date
1.007.06	Bagpipe (Bagpipe) Making	1.007.06/53	RİZE	06.08.2014

Brief Description of the Element:

Bagpipe is a woodwind folk instrument used mostly in the northeast of Anatolia. Bagpipe, which has similar examples around the world, is made of lamb, sheep or kid skin. The instrument consists of three parts: bag, blowpipe (dudula), chanter (nav).

The skin to be used for making bagpipe is kept in ash mixed with water for 2-3 days to make the hairs fall off and after tanning, the head side is tied tightly in reverse so that the front legs are outside and the back side is inside. A blowpipe is tied on the right front foot and left to dry by inflating and hanging. After drying, hazelnut, almond oil or glycerine is applied to keep it soft and prevent cracking. Then a groove is made on the left front foot. This part is called chanter which is usually made of boxwood. The chanter is the part that carries the parts called analik and dillik, from which the melody is obtained. Two reeds, called analik, are placed neatly in the groove part of the nav in two rows so that the holes line up. The sounds coming out of these holes, which are side by side, must be in the same tuning. The dillik is formed by cutting a thick, well-dried reed from the knuckle of the reed so that one end remains open and the other closed.

When playing the bagpipe, the instrument is placed under the armpit. In the performance of the bagpipe, air is first blown through the blowpipe and the bag is completely filled with air. The air reaches the tongues inside the chanter section to create the sound. The performer uses both hands in the chanter. Different sounds are obtained by vibrating the fingers over the holes in the reeds.

Bagpipe, an instrument used especially in the northeast of Türkiye, is an important folk instrument that is played at weddings, festivals and various entertainments and is indispensable for horon, one of the most important folk dances of the local people.

Geographical Location of the Element: Rize

Name of the Communities, Groups and Individuals Concerned:

The masters, assistant masters and apprentices who keep alive and transmit the tradition of Shepherd's Pipe Making and Performance by learning in a master-apprentice relationship are the main related community of the element. In addition, producers of raw materials used in the performance of the craft are among the related groups and communities of the element.

Living Human Treasures (if any):

Safeguarding Measures for the Element: Although there is no safeguarding action plan prepared for the element, there are several safeguarding activities proposed at the local levels through the Intangible Cultural Heritage Provincial Identification Commissions.

Publications Related to the Element:

Camcı, Halit Ömer, Derin Vadilerin Ninnili Çalgısı: TULUM, Gezgin Dergisi, S:94, Aralık, 2014

Gazimihâl, Ragıp Mahmut, Türk Nefesli Çalgıları. Ankara, Ankara Üniversitesi Basımevi, 1975

Ozanoğlu, Tanju, Anadolu Halk Çalgıları, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2010

Yılmaz, Oğuz, Tulum Çalgısının Yapısal ve İcrasal Özellikleri, Konservatuvar Dergisi, Eurasian Journal of Music and Dance, (13), 2018

Approved

Döndü AKÇAY ODABAŞI

Branch Manager of ICH National Inventory

